

กระทรวง สบย.

1

การพยาบาลเด็ก

หลักและแนวคิดเกี่ยวกับการพยาบาลเด็กของครอบครัว
การพยาบาลทารกแรกเกิด

พรทิพย์ ศิริบูรณ์พิพัฒนา และคณะ



WY 159 พ239ก 2555 ล.1



* 8 0 0 4 4 7 7 8 *

การพยาบาลเด็ก เล่ม 1 (ฉบับปรับปรุง...)

ห้องสมุดวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา

โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 แนวคิดการดูแลสุขภาพเด็กและครอบครัว	1
ความหมายของเด็ก.....	1
สิทธิเด็ก.....	3
ธรรมชาติและความต้องการของเด็ก.....	13
ความแตกต่างระหว่างเด็กและผู้ใหญ่.....	21
ปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพเด็ก.....	22
คุณสมบัติและบทบาทพยาบาลเด็ก.....	29
บทที่ 2 การส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก	35
การประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก.....	36
การเจริญเติบโต.....	36
พัฒนาการ.....	57
การส่งเสริมสุขภาพ.....	74
โภชนาการสำหรับเด็กแต่ละวัย.....	74
การสร้างภูมิคุ้มกันโรค.....	87
กิจกรรมการเล่น.....	107
การจัดสิ่งแวดล้อมและการป้องกันอุบัติเหตุสำหรับเด็ก.....	113
คลินิกสุขภาพเด็กดี.....	119
พฤติกรรมที่พบในเด็กแต่ละวัย.....	129
บทที่ 3 หลักการพยาบาลผู้ป่วยเด็กและครอบครัว	153
การให้คำแนะนำแก่ครอบครัวเมื่อผู้ป่วยเด็กอยู่ที่บ้าน.....	153
การเตรียมเด็กและครอบครัวก่อนเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล.....	155
การติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วยเด็ก.....	160
ปฏิบัติการการปรับตัวของผู้ป่วยเด็กเมื่อเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล.....	163
ปฏิบัติการของครอบครัวต่อการเจ็บป่วยของเด็ก.....	168
การจัดกิจกรรมการเล่นในโรงพยาบาล.....	173
การพยาบาลผู้ป่วยเด็กในระยะสุดท้าย.....	178
ตัวอย่างแผนการพยาบาลผู้ป่วยเด็กในโรงพยาบาล.....	181
ตัวอย่างแผนการพยาบาลครอบครัวผู้ป่วยเด็กที่อยู่ในโรงพยาบาล.....	188

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การพยาบาลทารกแรกเกิด	195
การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีภาวะเสี่ยงสูง	207
การพยาบาลทารกเกิดก่อนกำหนด	213
ปัญหาในระบบทางเดินหายใจที่พบบ่อยในทารกแรกเกิด	235
ภาวะขาดออกซิเจนแรกเกิด	239
กลุ่มอาการหายใจลำบาก	243
ภาวะหายใจเร็วชั่วคราวในทารกแรกเกิด	250
การสูดสำลักชี้เทา	251
ภาวะเลือดไหลลัดวงจรจากความดันในหลอดเลือดปอดสูง	254
โรคปอดเรื้อรัง	258
การควบคุมอุณหภูมิภายในทารกแรกเกิด	270
การพยาบาลทารกแรกเกิดที่มีบิลิรูบินในเลือดสูง	282
การติดเชื้อในทารกแรกเกิด	300
กลุ่มอาการติดเชื้อในมารดาที่มีผลต่อทารก	302
Toxoplasmosis	303
หัตเยอร์มันแต่กำเนิด	304
Cytomegalovirus	307
ซิฟิลิสแต่กำเนิด	309
ทารกที่เกิดจากมารดาที่เป็นโรคเบาหวาน	313
แบบทดสอบ	325

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2-1	น้ำหนักเด็กในวัยต่างๆ..... 41
ตารางที่ 2-2	สูตรคำนวณน้ำหนักจากอายุ..... 41
ตารางที่ 2-3	ความสูงและอัตราการเพิ่มในวัยต่างๆ..... 42
ตารางที่ 2-4	การคำนวณความสูงจากอายุ..... 42
ตารางที่ 2-5	ความยาวของเส้นรอบศีรษะ..... 44
ตารางที่ 2-6	อัตราส่วนของช่วงบนต่อช่วงล่างของร่างกาย..... 46
ตารางที่ 2-7	อายุที่ฟันแท้ขึ้น..... 48
ตารางที่ 2-8	ระดับความรุนแรงของภาวะทุพโภชนาการ..... 54
ตารางที่ 2-9	ค่า BMI ของเด็กอายุ 2-18 ปี จำแนกตามเพศ..... 56
ตารางที่ 2-10	พัฒนาการของเด็กปกติจากอายุแรกเกิดถึง 6 ปี..... 66
ตารางที่ 2-11	พัฒนาการของเด็กปกติ (Developmental Milestones) อายุ 6 ถึง 12 ปี..... 71
ตารางที่ 2-12	พัฒนาการของวัยรุ่น (Developmental Milestones : Adolescent)..... 72
ตารางที่ 2-13	ความต้องการพลังงานของทารก เด็กและวัยรุ่น..... 75
ตารางที่ 2-14	ความต้องการโปรตีนของคนในวัยต่างๆ..... 76
ตารางที่ 2-15	คุณค่านมมารดาระยะต่างๆ เปรียบเทียบกับนมวัว..... 80
ตารางที่ 2-16	เปรียบเทียบส่วนประกอบของนมในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม..... 82
ตารางที่ 2-17	รายการอาหารสำหรับทารกอายุ 6-12 เดือน..... 83
ตารางที่ 2-18	รายการอาหารสำหรับเด็กอายุ 1-5 ปี..... 84
ตารางที่ 2-19	การให้วัคซีนแก่เด็ก กรณีเริ่มให้ตั้งแต่แรกเกิด ถึง 6 ปี..... 89
ตารางที่ 2-20	การให้วัคซีนกรณีเด็กอายุต่ำกว่า 1ปี ที่ไม่ได้รับตามกำหนดในระยะแรก..... 90
ตารางที่ 2-21	การให้วัคซีนแก่เด็ก 1-6 ปี ที่ไม่ได้รับตามกำหนดในระยะแรก..... 91
ตารางที่ 2-22	การให้วัคซีนแก่เด็กเมื่ออายุ 6 ปีขึ้นไป ที่ไม่เคยได้รับวัคซีนมาก่อน..... 91
ตารางที่ 2-23	วัคซีนอื่นๆ ที่อาจให้เสริมหรือทดแทน..... 92
ตารางที่ 2-24	ตารางการให้วัคซีน Hib แต่ละชนิด..... 103
ตารางที่ 2-25	วิธีการให้วัคซีนป้องกันโรคไข้วัดใหญ่..... 105
ตารางที่ 2-26	วัคซีนรวม..... 106
ตารางที่ 2-27	ตัวอย่างการเลือกใช้วัคซีนที่มีในประเทศไทย..... 107
ตารางที่ 2-28	ชนิดของการเล่นแบบใช้สติปัญญา..... 109

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 2-29	ปริมาณฟลูออไรด์ที่เด็กควรได้รับตามปริมาณฟลูออไรด์ในน้ำดื่ม..... 126
ตารางที่ 2-30	ข้อมูลที่ช่วยในการประเมินเด็กที่มีปัญหาการเรียน..... 141
ตารางที่ 3-1	การมีส่วนร่วมของบิดามารดาในกิจกรรมการดูแลผู้ป่วยเด็ก..... 171
ตารางที่ 4-1	การให้ค่าคะแนนแอปการ์ 196
ตารางที่ 4-2	การตรวจลักษณะทางกายตามวิธีของดูโบวิทซ์ 198
ตารางที่ 4-3	การประเมินอายุครรภ์ตามวิธีของดูโบวิทซ์ 200
ตารางที่ 4-4	การตรวจลักษณะทางกายตามวิธีของบัลลาร์ด..... 202
ตารางที่ 4-5	ความสัมพันธ์ระหว่างความอึดตัวของออกซิเจนในเลือด 218 และความอึดตัวของฮีโมโกลบินที่จับกับออกซิเจน
ตารางที่ 4-6	ข้อกำหนดสารอาหารในนมสูตรสำหรับทารกเกิดก่อนกำหนด 224 โดย ESPGAN committee on nutrition
ตารางที่ 4-7	คุณหภูมิสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับอายุและน้ำหนักของทารกแรกเกิด..... 280

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2-1 สัดส่วนของร่างกายเมื่ออยู่ในครรภ์ แรกเกิดและที่อายุต่างๆ.....	39
ภาพที่ 2-2 กราฟความยาวเส้นรอบศีรษะของเด็กอายุแรกเกิดถึง 3 ปี	43
ภาพที่ 2-3 การวัดไขมันใต้ผิวหนังบริเวณ Triceps โดยใช้ Harpenden calipers	44
ภาพที่ 2-4 Tanner staging ของเต้านมและขนหัวเหน่าในเพศหญิง องค์ชาติและ.....	49
ขนหัวเหน่าในเพศชาย	
ภาพที่ 2-5 กราฟมาตรฐานของการเจริญเติบโตอายุแรกเกิดถึง 6 ปี ตามแบบโกเมซ.....	50
ภาพที่ 2-6 กราฟส่วนสูงปกติและเมื่อบกพร่องทางโภชนาการในเด็กไทย	51
ภาพที่ 2-7 กราฟแสดงน้ำหนักและส่วนสูงเป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์ของเด็กชาย	52
ภาพที่ 2-8 กราฟแสดงน้ำหนักและส่วนสูงเป็นเปอร์เซ็นต์ไทล์ของเด็กหญิง.....	52
ภาพที่ 2-9 กราฟแสดงน้ำหนักตามความสูงปกติและเมื่อบกพร่องทางโภชนาการ	53
ภาพที่ 2-10 ค่าดัชนีมวลกายตามอายุของเด็กชายอายุ 2-20 ปี.....	55
ภาพที่ 2-11 ค่าดัชนีมวลกายตามอายุของเด็กหญิงอายุ 2-20 ปี	55
ภาพที่ 2-12 พัฒนาการจากศีรษะสู่เท้าหรือส่วนกลางลำตัวไปยังส่วนปลาย.....	57
ภาพที่ 2-13 แบบประเมินการตรวจของ Denver II.....	65
ภาพที่ 4-1 การตรวจทางระบบประสาทตามวิธีของคูโบวิทซ์	199
ภาพที่ 4-2 การตรวจลักษณะทางระบบประสาทกล้ามเนื้อตามวิธีของบัลลาร์ด.....	202
ภาพที่ 4-3 การใช้ mask ในทารก.....	210
ภาพที่ 4-4 การนวดหัวใจในทารก	210
ภาพที่ 4-5 การจำแนกทารกแรกเกิดและอันตรายตามน้ำหนักตัวและอายุครรภ์.....	214
ภาพที่ 4-6 ระดับบิลิรูบินปกติที่เปอร์เซ็นต์ไทล์ต่างๆ จาก TcB.....	285
ภาพที่ 4-7 ระดับบิลิรูบินเทียบกับอายุเป็นชั่วโมงทำนายโอกาสเสี่ยง	292
ต่อการเกิดพิษจากบิลิรูบิน	
ภาพที่ 4-8 เกณฑ์การส่งไฟในทารกอายุครรภ์เท่ากับหรือมากกว่า 35 สัปดาห์.....	294
ภาพที่ 4-9 เกณฑ์การเปลี่ยนเลือดในทารกอายุครรภ์เท่ากับหรือมากกว่า 35 สัปดาห์.....	294

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 4-1	ขั้นตอนการช่วยชีวิตทารกแรกเกิด.....211
แผนภูมิที่ 4-2	การควบคุมอุณหภูมิ..... 271
แผนภูมิที่ 4-3	ปฏิกิริยาของร่างกายเมื่อมีการสูญเสียความร้อน.....276
แผนภูมิที่ 4-4	การผลิตและการขับปัสสาวะ..... 283